

Kennisnet

Hoe maak je aantrekkelijk en bruikbaar aanbod voor het onderwijs?

Kennisplatform Educatie en Presentatie
Thema: online archiefeducatie en -presentatie
10 november 2020

Laat ict werken **voor het onderwijs**

Hoe wij digitaal erfgoed toegankelijker maken voor het onderwijs

Waarom?

VERRIJKEN IPV OVERSPOELEN

DOOR PASSENDE SELECTIE

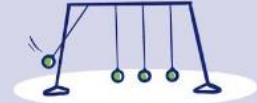
DE WERELD BINNENHALEN

LEUKER & DIEPER LEREN

Uitkomst

VLEGGWIELEFFECT

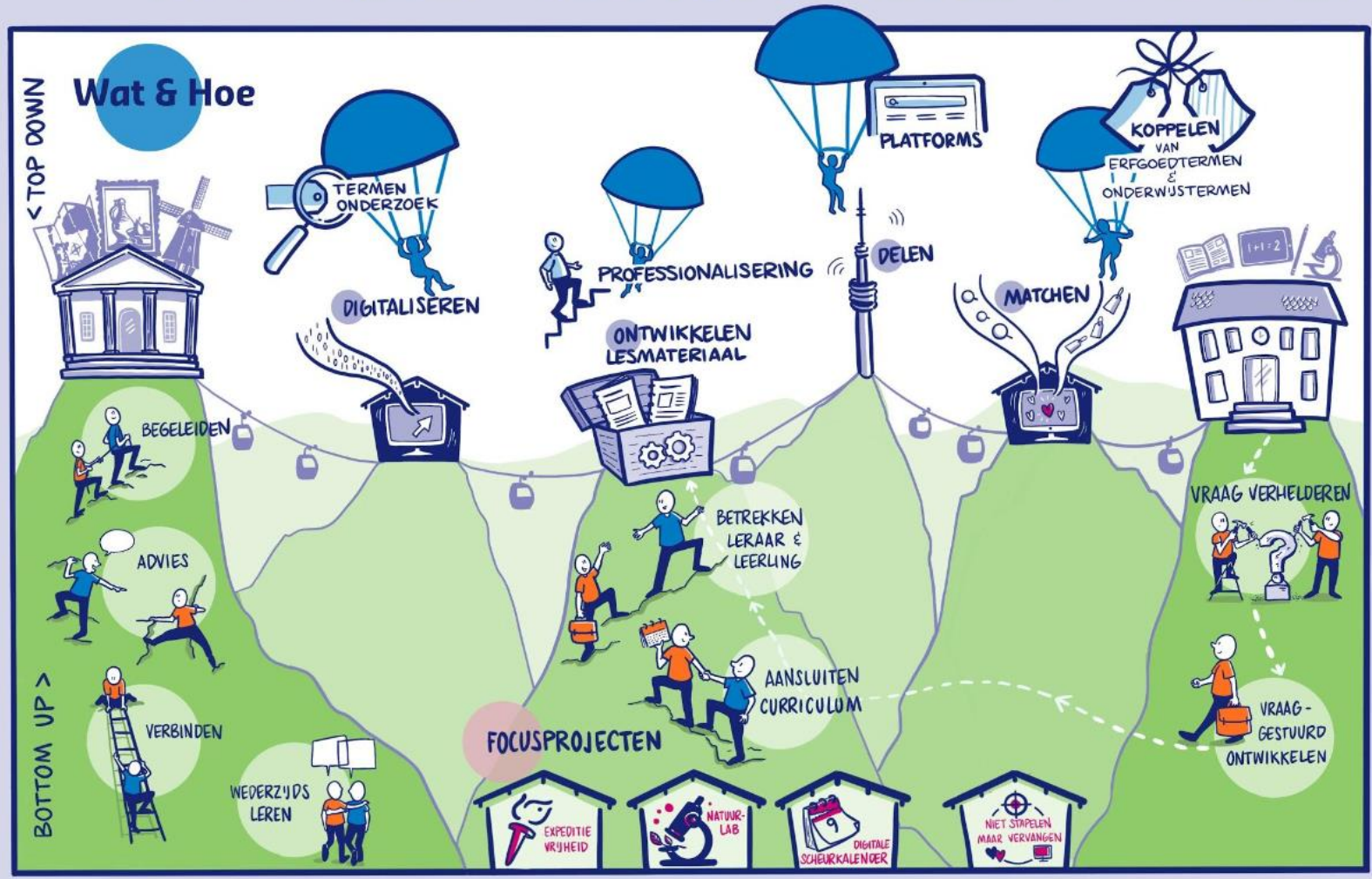
DUURZAME AANPAK

COMPLEX VELD IN KAART

KENNISDELING

LILIAN@DEBETEKAAR.NL

Deze visual is een uiting van het programma 'Ontsluiting digitaal erfgoed voor het onderwijs'.

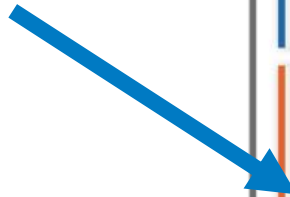
Deskundigheidsbevorderings-programma - Overzicht van kennisproducten

(werk) titel	Omschrijving	Gepubliceerd
Verken samenwerking in jouw regio Met welke organisaties kun je samenwerken? En welke organisaties kunnen je verder helpen?	Organiseren en verbinden Overall in Nederland zijn landelijke, provinciale en regionale organisaties die helpen bij het verbinden van onderwijs- en erfgoedinstellingen voor het maken van educatief materiaal. In deze publicatie geven we inzicht in welke partijen er zijn en wat deze voor een erfgoedinstelling kunnen betekenen.	☐ 1
Verken de behoefte van het onderwijs Hoe kiezen scholen hun lesmateriaal? Waar zit de aansluiting van jouw erfgoedcollectie met de vakken en thema's die in het onderwijsprogramma	Scenario's voor het gebruik van cultureel erfgoed in het onderwijs Maar hoe kunnen erfgoedinstellingen hun aanbod zo goed mogelijk laten aansluiten bij de doelen van de verschillende vakken en/of leergebieden? De zes scenario's in deze handreiking schetsen de mogelijke rollen van de leraar als gebruiker van cultureel erfgoed.	☒
Leerdoelenkaart van het onderwijscurriculum Hoe ziet het onderwijscurriculum er uit? Welke leerdoelen worden op het onderwijs gebruikt om het curriculum vorm te geven en hoe sluit je hier op aan?	☐	
Voorbeelden van erfgoedlesmateriaal Laten zien waar in het onderwijscurriculum erfgoed aan bod kan komen, door voorbeelden te laten zien van goed lesmateriaal met erfgoed. Deze bundeling aan voorbeelden inspireren over hoeveel ruimte er is voor erfgoed om de aansluiting bij het onderwijscurriculum te vinden.	☐	
Maak digitaal lesmateriaal bruikbaar Er zijn verschillende platformen, technologieën en handvatten die je kunt gebruiken als je lesmateriaal wilt maken en delen. Maak hiermee je lesm	Aansluiten bij de doelgroep (in tekst, beeld en vorm) Inzicht geven in hoe erfgoed(les)materiaal in tekst, beeld en vorm het beste en meest aansprekend aangeboden kan worden, op basis van bestaande informatie en voorbeelden uit netwerk van het programma Digitaal erfgoed voor onderwijs.	☐
Gebruik maken van (bestaande) platformen Inzicht geven in welke digitale platformen al bestaan om erfgoed(les)materiaal te vinden of om lesmateriaal mee te maken. Door gebruik te maken van wat er al is kunnen we een wildgroei aan eigen platforms en tools voorkomen en de kwaliteit van het gebruik ervan verbeteren.	☒	
Met rechten van digitaal erfgoed rekening houden Bij het gebruik van digitaal erfgoed moet je weten in welke context je het materiaal mag gebruiken en delen. Voor een onderwijscontext gelden weer andere regels. Hier is al veel over gepubliceerd, dus dit product bestaat met name uit het aanvullen van en verwijzen naar bestaande publicaties en hulpmiddelen.	☐	
Maak lesmateriaal vindbaar Hoe maak je jouw collecties en het ontwikkelde lesmateriaal digitaal vindbaar voor leraren en leerlingen?	Hoe zoeken leraren en leerlingen? Inzicht geven in waar en hoe leraren en leerlingen naar erfgoed(les)materiaal zoeken, zodat hier rekening mee gehouden kan worden bij het delen van erfgoed(les)materiaal.	☐
Maak lesmateriaal duurzaam Je maakt lesmateriaal niet alleen voor nu, maar je wil dat het de komende jaren nog vindbaar is en gebruikt kan worden.	Checklist voor digitale duurzaamheid Hoe ga je er voor zorgen dat het lesmateriaal op een duurzame manier gemaakt en gedeeld is? Controleer je werk op de aspecten die hierin genoemd worden en verbeter daarmee de digitale duurzaamheid van het lesmateriaal.	☐

Deskundigheidsbevorderings-programma - Overzicht van kennisproducten

(werk) titel	Omschrijving	Gepubliceerd
Verken samenwerking in jouw regio Met welke organisaties kun je samenwerken? En welke organisaties kunnen je verder helpen?	Organiseren en verbinden Overall in Nederland zijn landelijke, provinciale en regionale organisaties die helpen bij het verbinden van onderwijs- en erfgoedinstellingen voor het maken van educatief materiaal. In deze publicatie geven we inzicht in welke partijen er zijn en wat deze voor een erfgoedinstelling kunnen betekenen.	☐ 1
Verken de behoefte van het onderwijs Hoe kiezen scholen hun lesmateriaal? Waar zit de aansluiting van jouw erfgoedcollectie met de vakken en thema's die in het onderwijsprogramma	Scenario's voor het gebruik van cultureel erfgoed in het onderwijs Maar hoe kunnen erfgoedinstellingen hun aanbod zo goed mogelijk laten aansluiten bij de doelen van de verschillende vakken en/of leergebieden? De zes scenario's in deze handreiking schetsen de mogelijke rollen van de leraar als gebruiker van cultureel erfgoed.	☒
Leerdoelenkaart van het onderwijscurriculum Hoe ziet het onderwijscurriculum er uit? Welke leerdoelen worden op het onderwijs gebruikt om het curriculum vorm te geven en hoe sluit je hier op aan?	☐	
Voorbeelden van erfgoedlesmateriaal Laten zien waar in het onderwijscurriculum erfgoed aan bod kan komen, door voorbeelden te laten zien van goed lesmateriaal met erfgoed. Deze bundeling aan voorbeelden inspireren over hoeveel ruimte er is voor erfgoed om de aansluiting bij het onderwijscurriculum te vinden.	☐	
Maak digitaal lesmateriaal bruikbaar Er zijn verschillende platformen, technologieën en handvatten die je kunt gebruiken als je lesmateriaal wilt maken en delen. Maak hiermee je lesm	Aansluiten bij de doelgroep (in tekst, beeld en vorm) Inzicht geven in hoe erfgoed(les)materiaal in tekst, beeld en vorm het beste en meest aansprekend aangeboden kan worden, op basis van bestaande informatie en voorbeelden uit netwerk van het programma Digitaal erfgoed voor onderwijs.	☐
Gebruik maken van (bestaande) platformen Inzicht geven in welke digitale platformen al bestaan om erfgoed(les)materiaal te vinden of om lesmateriaal mee te maken. Door gebruik te maken van wat er al is kunnen we een wildgroei aan eigen platforms en tools voorkomen en de kwaliteit van het gebruik ervan verbeteren.	☒	
Met rechten van digitaal erfgoed rekening houden Bij het gebruik van digitaal erfgoed moet je weten in welke context je het materiaal mag gebruiken en delen. Voor een onderwijscontext gelden weer andere regels. Hier is al veel over gepubliceerd, dus dit product bestaat met name uit het aanvullen van en verwijzen naar bestaande publicaties en hulpmiddelen.	☐	
Maak lesmateriaal vindbaar Hoe maak je jouw collecties en het ontwikkelde lesmateriaal digitaal vindbaar voor leraren en leerlingen?	Hoe zoeken leraren en leerlingen? Inzicht geven in waar en hoe leraren en leerlingen naar erfgoed(les)materiaal zoeken, zodat hier rekening mee gehouden kan worden bij het delen van erfgoed(les)materiaal.	☐
Maak lesmateriaal duurzaam Je maakt lesmateriaal niet alleen voor nu, maar je wil dat het de komende jaren nog vindbaar is en gebruikt kan worden.	Checklist voor digitale duurzaamheid Hoe ga je er voor zorgen dat het lesmateriaal op een duurzame manier gemaakt en gedeeld is? Controleer je werk op de aspecten die hierin genoemd worden en verbeter daarmee de digitale duurzaamheid van het lesmateriaal.	☐

Inhoud van de publicatie

ALGEMEEN

- ▶ Het gebruik van ict in de klas
- ▶ Profielen van leraren en leerlingen
- ▶ Algemene checklist voor digitaal aanbod

SPECIFIEK PER TYPE AANBOD

▶ Digilessen▶ Werkvormen▶ Afbeeldingen▶ Teksten▶ Video▶ Audio	▶ Voor leraren (tips en checklists)▶ Voor leerlingen (tips en checklists)▶ Specifieke aandachtspunten▶ Voorbeelden

Inhoud van de publicatie

ALGEMEEN

- ▶ Het gebruik van ict in de klas
- ▶ Profielen van leraren en leerlingen
- ▶ Algemene checklist voor digitaal aanbod

SPECIFIEK PER TYPE AANBOD

▶ Digilessen▶ Werkvormen▶ Afbeeldingen▶ Teksten▶ Video▶ Audio	▶ Voor leraren (tips en checklists)▶ Voor leerlingen (tips en checklists)▶ Specifieke aandachtspunten▶ Voorbeelden

Het gebruik van ict in de klas

Kleurcodering: **primair onderwijs** | voortgezet onderwijs

Centrale positie van de lesmethoden

70%

63%

"Ik gebruik voornamelijk de methode, aangevuld met zelf ontwikkelde of gevonden leermiddelen." (SLO, 2018)

Papieren vs. digitale leermiddelen

50%

54%

"Ik gebruik voornamelijk papieren leermiddelen, en vul dit aan met digitale leermiddelen." (SLO, 2018)

Gebruik van het digibord

87%

74%

"Ik gebruik vaak of heel vaak een digibord of beamer in de klas." (Smeets, 2018)

Websites met lesmateriaal laten zien aan leerlingen

42%

52%

"Ik breng regelmatig of (heel) vaak websites met lesmateriaal onder aandacht van mijn leerlingen." (Smeets, 2018)

Profielen van leerlingen

Schoolkind (10-12 jaar)

- ▶ Prepuberteit
- ▶ Erbij willen horen én jezelf vergelijken met anderen
- ▶ Aanvaarden van regels en verklaringen
- ▶ (Zelf)kritisch denken ontwikkelt zich
- ▶ Concreet
- ▶ Echtheid, waarden en normen
- ▶ Verhalend, beeldend
- ▶ Vertellen
- ▶ Taalgebruik: B1 (simpel)
- ▶ Interactief/zelf ondervinden

Midden puberteit (14-16 jaar)

- ▶ Blik van anderen geeft druk
- ▶ Rolmodellen zijn belangrijk
- ▶ Perspectiefwisseling ontwikkelen ("Wat als je...")
- ▶ Discussiëren: een onderwerp van verschillende kanten bekijken
- ▶ Zoeken naar identiteit (muziek/kleding)
- ▶ Leren kunst en erfgoed te analyseren
- ▶ Ontdekken en zelf kiezen

Vroege puberteit (12-14 jaar)

- ▶ Overgang van schoolkind naar adolescent
- ▶ Bij de groep willen horen
- ▶ Niet te abstract
- ▶ Uit het leven gegrepen/echtheid
- ▶ Uitersten
- ▶ Debatteren: leren overtuigen
- ▶ Taalgebruik: B1 (simpel)
- ▶ Interactief/zelf ondervinden

Late puberteit (16-18 jaar)

- ▶ Zelfbewuster en groepsdruk minder groot
- ▶ Erbij horen door op te vallen
- ▶ Spelen met rollen, identiteit en perspectieven
- ▶ Dialoog: een open gesprek voeren over ervaringen, dromen en mogelijkheden
- ▶ Onderliggende betekenis/meer abstractie
- ▶ Conceptueel leren denken
- ▶ Combinaties van kenmerken formuleren (bijvoorbeeld kenmerken van dieren of subculturen)
- ▶ Als-dan-redenering, gevolgtrekking en conclusievorming
- ▶ Langere teksten

Profielen van leerlingen

Schoolkind (10-12 jaar)

- ▶ Prepuberteit
- ▶ Erbij willen horen én jezelf vergelijken met anderen
- ▶ Aanvaarden van regels en verklaringen
- ▶ (Zelf)kritisch denken ontwikkelt zich
- ▶ Concreet
- ▶ Echtheid, waarden en normen
- ▶ Verhalend, beeldend
- ▶ Vertellen
- ▶ Taalgebruik: B1 (simpel)
- ▶ Interactief/zelf ondervinden

Midden puberteit (14-16 jaar)

- ▶ Blik van anderen geeft druk
- ▶ Rolmodellen zijn belangrijk
- ▶ Perspectiefwisseling ontwikkelen ("Wat als je...")
- ▶ Discussiëren: een onderwerp van verschillende kanten bekijken
- ▶ Zoeken naar identiteit (muziek/kleding)
- ▶ Leren kunst en erfgoed te analyseren
- ▶ Ontdekken en zelf kiezen

Vroege puberteit (12-14 jaar)

- ▶ Overgang van schoolkind naar adolescent
- ▶ Bij de groep willen horen
- ▶ Niet te abstract
- ▶ Uit het leven gegrepen/echtheid
- ▶ Uitersten
- ▶ Debatteren: leren overtuigen
- ▶ Taalgebruik: B1 (simpel)
- ▶ Interactief/zelf ondervinden

Late puberteit (16-18 jaar)

- ▶ Zelfbewuster en groepsdruk minder groot
- ▶ Erbij horen door op te vallen
- ▶ Spelen met rollen, identiteit en perspectieven
- ▶ Dialoog: een open gesprek voeren over ervaringen, dromen en mogelijkheden
- ▶ Onderliggende betekenis/meer abstractie
- ▶ Conceptueel leren denken
- ▶ Combinaties van kenmerken formuleren (bijvoorbeeld kenmerken van dieren of subculturen)
- ▶ Als-dan-redenering, gevolgtrekking en conclusievorming
- ▶ Langere teksten

Profielen van leerlingen

Schoolkind (10-12 jaar)

- ▶ Prepuberteit
- ▶ Erbij willen horen én jezelf vergelijken met anderen
- ▶ Aanvaarden van regels en verklaringen
- ▶ (Zelf)kritisch denken ontwikkelt zich
- ▶ Concreet
- ▶ Echtheid, waarden en normen
- ▶ Verhalend, beeldend
- ▶ Vertellen
- ▶ Taalgebruik: B1 (simpel)
- ▶ Interactief/zelf ondervinden

Midden puberteit (14-16 jaar)

- ▶ Blik van anderen geeft druk
- ▶ Rolmodellen zijn belangrijk
- ▶ Perspectiefwisseling ontwikkelen ("Wat als je...")
- ▶ Discussiëren: een onderwerp van verschillende kanten bekijken
- ▶ Zoeken naar identiteit (muziek/kleding)
- ▶ Leren kunst en erfgoed te analyseren
- ▶ Ontdekken en zelf kiezen

Vroege puberteit (12-14 jaar)

- ▶ Overgang van schoolkind naar adolescent
- ▶ Bij de groep willen horen
- ▶ Niet te abstract
- ▶ Uit het leven gegrepen/echtheid
- ▶ Uitersten
- ▶ Debatteren: leren overtuigen
- ▶ Taalgebruik: B1 (simpel)
- ▶ Interactief/zelf ondervinden

Late puberteit (16-18 jaar)

- ▶ Zelfbewuster en groepsdruk minder groot
- ▶ Erbij horen door op te vallen
- ▶ Spelen met rollen, identiteit en perspectieven
- ▶ Dialoog: een open gesprek voeren over ervaringen, dromen en mogelijkheden
- ▶ Onderliggende betekenis/meer abstractie
- ▶ Conceptueel leren denken
- ▶ Combinaties van kenmerken formuleren (bijvoorbeeld kenmerken van dieren of subculturen)
- ▶ Als-dan-redenering, gevolgtrekking en conclusievorming
- ▶ Langere teksten

Checklist Digilessen: voor leraren

- ❑ Maak de digiles bewerkbaar
 - ❑ Niet (alleen) een PDF, maar ook de Powerpoint of een bewerkbare digiles

The screenshot shows a LessonUp lesson interface with a yellow background. The title is 'Even voorstellen:'. There are two main content areas. The left one features a portrait of Vincent van Gogh with a name tag 'Vincent van Gogh' and a small image icon. The right one features a photo of David Hockney painting in a forest with a name tag 'David Hockney' and a speech bubble containing the text: 'Mijn naam is David Hockney, ik ben 81 en ik ben nog altijd druk aan het schilderen. Ik schilder nu al 60 jaar. Ik schilder nog altijd en kan daar nog steeds enorm van genieten, echt.' At the bottom, there are navigation buttons: 'Geef les' (red), 'Gebruik in mijn les' (yellow), and navigation arrows.

The screenshot shows the LessonUp lesson details panel for 'Hockney - Van Gogh'. At the top, there is a user profile for 'Lotte Baltussen' with a settings gear icon. Below is a preview of the lesson content showing a forest scene with a person painting. The details section lists: Slides: 21, Lesduur: 30 min, School: VO, Niveau: vmbo t, mavo, havo, ..., Leerjaar: 4-6, and Vak: ckv, Beeldende vormin... At the bottom, there are two buttons: 'Geef les' (red) and 'Bewerken' (teal). A blue arrow points to the 'Bewerken' button.

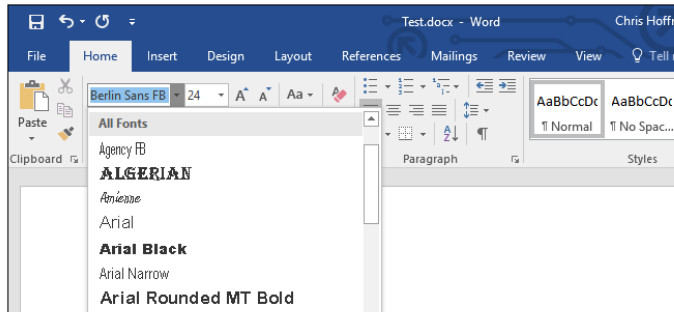
Checklist Digilessen: voor leraren

- ❑ Let op lettertypes
 - ❑ Werkt het font in jouw huisstijl ook op andere computers?
 - ❑ Zo niet: sluit 'm in (als dit mag binnen de licentie) of kies voor een gratis (web)font

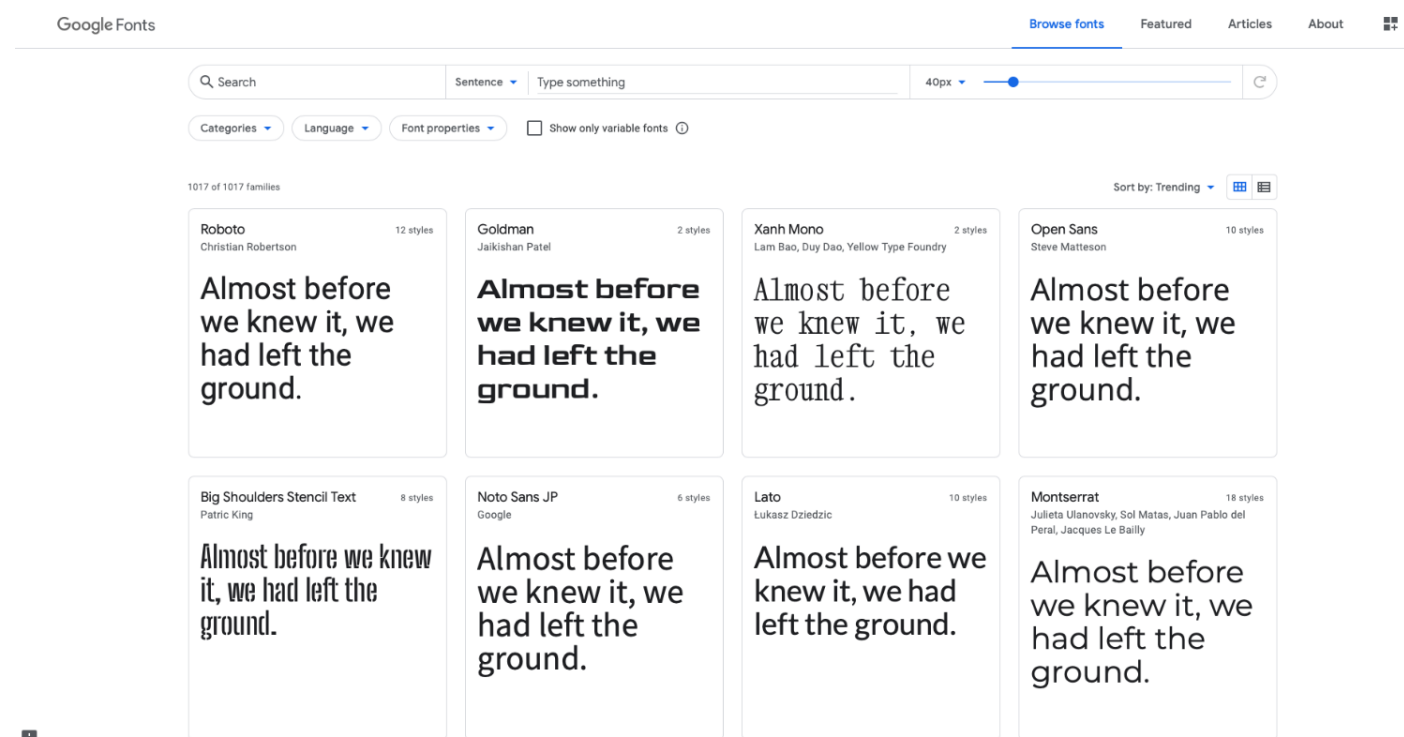

How to Embed Fonts in a Microsoft Word Document

CHRIS HOFFMAN @chrisbhoffman
UPDATED AUGUST 21, 2020, 2:23PM EDT

ADVERTISEMENT

Checklist Digilessen: voor leraren

- ❑ Voeg interactie-opties toe
 - ❑ Een les is geen monoloog van 50 minuten
 - ❑ Wissel informatieve slides af met werkvormen

VRIJHEID IN BEELD

Een digitale les over oorlog,
kinderen op de vlucht en vrede.

Hoe vanzelfsprekend zijn vrede en vrijheid eigenlijk?
Welke kinderrechten heb je? Waarom vluchten mensen?
Wat doet de VN? En wat zou jij doen als je niet meer veilig
of vrij zou kunnen zijn? Dat ontdek je allemaal in deze les!

Geschikt voor groep 7 en 8 van het basisonderwijs

Humanity
House
museum+educatie+platform+

75 JAAR
VRJHEID

INTRODUCTIE

OORLOG EN VREDE

DE VERENIGDE NATIES

KINDERRECHTEN

OP DE VLUCHT

WAT ZOU JIJ DOEN?

EINDOPDRACHT

Handleiding
1 lesuur

MENU

HET KINDERRECHTENVERDRAG:

Bestaat uit...

Is er voor....

Geldt in....

Wordt helaas niet....

UNICEF helpt....

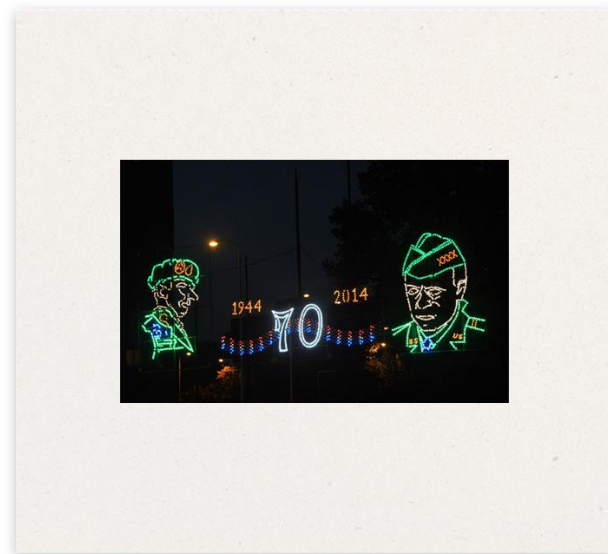

KINDERRECHTEN

Checklist Digilessen: voor leerlingen

- ❑ Pas op voor overdaad: 5-10 slides voor een presentatie van 15 minuten
- ❑ Voorkom (voor)leesslides
- ❑ Gebruik een overzichtelijke vormgeving
- ❑ Illustreer tekst met beeld: maar niet decoratief en druk
- ❑ Geef aansprekende voorbeelden: concreet en herkenbaar

◻ AAA

✕

Dank!

- Volg het programma op [LinkedIn](#)
- [Download de publicatie met tips en checklists](#)
- Bekijk het stappenplan op de website van [DEN Kennisinstituut cultuur & digitalisering](#)
- ✉ I.baltussen@kennisnet.nl

den

Thema's

Inspiratie

Aan de slag

DEN Academie

Actueel

Netwerk

Over ons

Home > Aan de slag > Digitale cultuureducatie > Digitaal erfgoed in het onderwijs

Digitaal erfgoed in het onderwijs

Educatie is voor veel musea, archieven en andere erfgoedinstellingen een belangrijke doelstelling. Ze willen hun kennis en collecties delen met het onderwijs.

Zo worden er bezoeklessen ontwikkeld voor scholen, worden digitale collecties online toegankelijk gemaakt en worden er lesmaterialen ontwikkeld waar scholen gebruik van kunnen. Het is echter niet vanzelfsprekend dat leraren en leerlingen al dit aanbod kunnen vinden, gebruiken en effectief inzetten in het onderwijsprogramma van de school.

1. Verken samenwerking in jouw regio

Je hoeft gelukkig niet alles alleen te doen. Overal in Nederland zijn provinciale en regionale organisaties die helpen bij het verbinden van onderwijs- en erfgoedinstellingen voor het maken van educatief materiaal. Oriënteer je eerst op welke organisaties in jouw regio je verder kunnen helpen.

[Ga naar stap 1](#)

3. Maak en publiceer digitaal lesmateriaal

Er zijn verschillende platformen, technologieën en handvatten die je kunt gebruiken als je lesmateriaal wilt maken en delen. Deze hulpmiddelen bieden een structuur die de kwaliteit, vindbaarheid en bruikbaarheid van het lesmateriaal vergroot. Veel tools zijn gratis te gebruiken.

[Ga naar stap 3](#)

2. Verken de behoefte van het onderwijs

Hoe kan jouw erfgoedcollectie het beste aansluiten bij het onderwijs en het curriculum? Verken eerst waar de behoefte ligt op scholen. Hoe kiezen scholen hun lesmateriaal? Waar zit de aansluiting van jouw erfgoedcollectie met de vakken en thema's die in het onderwijsprogramma aan bod komen?

[Ga naar stap 2](#)

4. Maak lesmateriaal vindbaar voor de doelgroep

Voordat leraren en leerlingen gebruik kunnen maken van jouw kennis, collecties en lesmateriaal, moeten zij weten dat het bestaat en waarvoor het te gebruiken is. Je kunt dit op allerlei manieren aanbieden aan scholen, maar uiteindelijk maakt een leraar de keuze of het materiaal bruikbaar is.

[Ga naar stap 4](#)

Kennisnet

Laat ict werken **voor het onderwijs**